

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان:

نقش زنان در کاهش اختلافات خانوادگی

استاد راهنما: وجیهه رضانی

سرگروه: مائده نجارنصب

سحر گل سرخی، سمیرا قدیمی، ، مریم خسروی

پاییز ۱۳۹۹

چکیده

این مقاله درصدد نقش زنان در کاهش اختلافات خانوادگی می باشد، از آنجا که اختلافات خانوادگی زیاد اتفاق می افتد و آمار طلاق روز به روز افزایش می یابد برای رفع این اختلافات خانوادگی باید تلاش کرد چرا که بیشتر این اختلافات برای این است که هر یک نقش و وظایف خود را نمی دانند و از آنجا که زن نقش مهم تری در تکریم خانواده دارد، در این مقاله تلاش شده است که نقش های مهم زن در کاهش اختلافات را بیان نماییم. بنابراین از راه های کمتر شدن این اختلافات تحقیق درباره نقش زنان در کاهش اختلافات خانوادگی می باشد از این رو ضرورت دارد این تحقیق انجام شود.

روش تحقیق در پردازش مطلب به صورت توصیفی و تحلیلی می باشد و در جمع آوری اطلاعات به روش کتابخانه ای سود جسته است. در این مقاله نادیده گرفته شده که زن نقش مهمی در کاهش اختلافات خانوادگی دارد هرچه میزان پایداری به سبک زندگی اسلامی در بین خانواده ها بیشتر باشد و میزان اختلافات کمتر می شود و برعکس هر چقدر میزان پایداری به سبک زندگی اسلامی کمتر باشد میزان بروز اختلافات زناشویی بیشتر می شود

کلید واژگان: زن، اختلاف، نقش، خانواده

یکی از عوامل مهم که در شکل گیری رفتار خانواده به شمار می آید و فضایی که فرد در آن زندگی میکند با دو عامل اصلی و رشد شخصیتی تاثیرگذار می باشد آن دو عامل اصلی پدر و مادر هستند بی تردید زن دارای نقش اساسی در خانواده میباشد در محیط خانواده دومین عرصه رشد و بهره وری زندگی می کند و چنین نیست که او کمال دیگری شود بلکه در همه ی زوایای زندگی مهم است چه به عنوان همسر و چه به عنوان مادر امروزه اختلال در نظام مقدس خانواده و بی اعتنائی به اصول ضروری و ارزشهای آن پایه های اصلی زندگی را به تباهی کشیده است در محیط خانواده زنان مدیریت داخلی این واحد کوچک اجتماعی را به عهده دارند در این مقاله ابتدا به جایگاه زنان در خانواده در نگاه قرآن کریم پرداخته و در نهایت به وظایف زنان در کم شدن اختلافات پرداخته و از جمله گذشت، صبر و بردباری و اصلاح و توجه به نیازهای جنسی و.... پرداخته است البته افراد زیادی در این زمینه تحقیق به عمل آورده اند از جمله آقای اکبر دوخت و جواد هاشمی و علی جسارتی، مجله، پژوهش های انتظامی، اجتماعی زنان و خانواده، بهار و تابستان ۱۳۹۵، در موضوع نقش میزان پایبندی زنان خانواده ها به سبک زندگی اسلامی در پیش بینی تعارضات خانوادگی تحقیق کرده اند همچنین خانم افسانه صغار، مجله پیوند، مهر ۱۳۸۸، در موضوع علل بروز مشکلات ارتباطی و اختلافات زناشویی تحقیق کرده اند

اما نقش زنان را در این مقاله ها به صورت پراکنده توضیح داده اند ما در اینجا نکات کلیدی نقش زنان در کاهش اختلافات خانوادگی بیان کردیم که زنان در بروز اختلافات خانوادگی موثر هستند اما ما در این مقاله به عواملی که در آن نقش های زنان در کاهش اختلافات خانوادگی تاثیر گذار است پرداخته ایم و هر کدام را به صورت مختصر بررسی کرده ایم.

۲: مبادی بحث.

اقسام اختلافات خانوادگی: اختلافات خانوادگی به دو دسته تقسیم می شود:

الف) اختلافات زن و شوهری: اما با وجود اختلافات رفتار بین زن و مرد امر طبیعی است وجود دارد ولی خانواده هایی وجود دارند که در آن زن و مرد زندگی مشترک شان تبدیل به یک میدان جنگ کرده اند. رفتارها و روابط شان به شدت متزلزل و بدون سازندگی است چنین خانواده ای یک خانواده ی توخالی به شمار می رود^۱

ب) اختلافات والدین با فرزندان: نوع دیگر اختلافات شدید در خانواده ها عدم سازگاری فرزندان و والدین با همدیگر است که غالب این مشکلات به دلیل تفاوت های نسخه بروز می کند در حالت بحرانی به تضاد نسلی تبدیل می شود^۲

^۱: گیونز، آنتونی، جامعه شناسی، ص ۱۲۰.

^۲: محمدجواد قمی، بازشنایی مفاهیم نسل، ص ۸۵،

(۳) اصل بحث:

با نگاه کردن به خانواده های امروزی و روابط همسران در جامعه و خانواده ها می بینیم که در رفتارها با آنچه قرآن کریم بیان دارند فاصله گرفته ایم هدفی که قرآن کریم در آیه ۲۱ سوره روم از تشکیل خانواده ارائه فرموده است: وزن شانه ها و اینکه از نوع خودتان همسرانی برای شما آفرید تا بدان ها آرام بگیرید و میانتان دوستی رحمت نهاد برای مردمی که می اندیشید قطعاً نشانه هایی است^۳

با توجه به آیه شریفه درمی یابیم که اصل ازدواج بر اساس محبت و رحمت است و همسران مایه آرامش یکدیگرند ولی خوب همانطور که گفتیم الان این یک حقیقتی است که در خانواده ها و اختلاف و دعوا بین زن و شوهر وجود دارد البته تا حدی این اختلاف طبیعی است ولی وقتی از حدش عبور کنند نه تنها طبیعی نیست بلکه مشکل آفرین هم هست مشکلاتی چون طلاق و فرزند بزهکار و بچه های طلاق و فرار از خانه و خیانت و... را به دنبال دارد و البته نقش زنان در خانواده از اهمیت بسیاری برخوردار است که راه هایی وجود دارد زن میتواند در کاهش این اختلاف خیلی موثر باشد

۳-۱) صلح:

اولین راه حل است و شایسته از نظر قرآن زنی است که در برابر شوهر (قانت) یعنی در آنچه که مربوط به وظایف زنشویی است مطیع و متواضع است چنین زنی در غیاب شوهر بستر و خانه و ثروت او را در معرض دستبرد خائن قرار نمی دهند

به این معنا که همسران به گونه ای رفتار کنند که بین آنها همواره آشتی برقرار شود خداوند در سوره نساء آیه ۱۲۸ می فرماید: و اگر زنی از ناسازگاری شوهرش یا رویگردانی اش بیمناک است براو اندوه مشقتی نیست که با یکدیگر به طور پسندیده آشتی کنند و صلح و آشتی بهتر است و وقتی نزد آدمیان حاضر است و اگر شما شوهران نیکی کنید و جالب است سرکشی و ناسازگاری نسبت به زنان پرهیزد از ثواب و پاداش حق بهره مند شوید یقیناً خدا همواره به آنچه که انجام میدهید آگاه است^۴

تاکید آیه بر روی صلح است و سه مرتبه از آن بهره گرفته و در نهایت از صلح را بهتر از خیر می داند جایگاه خود را در زندگی بشناسیم.

بیشتر اختلافات به خاطر توجه نکردن زوجین به وظایف خود و همچنین نداشتن صبر و گذشت است خیلی از زن و شوهرها زندگی را با میدان جنگ اشتباه گرفتند که هر که قدرتمندتر از دیگری باشد با زور آزمایی اش برنده می شود.

^۳ سوره روم، ۲۱.

^۴ سوره نساء، ۱۲۸.

کنند آنها را با کارهایی که گفته شد تقویت کنند در کاهش اختلافات خیلی موثر است و می تواند در این امر مهم تاثیر بسزایی داشته باشد

۳-۱۴) از ناسزاگویی بپرهیزیم:

ایران در زمان گذشته و مکان های دور از آبادی زنان و شوهران ای بوده اند که روی دیگر فحش می داده اند و زبان شریفی را که خداوند متعال با ظرافتی حیرت آور و اعجاب انگیز، ساخته و تحویل داده است و به کلمات زشت و ناهنجار آلوده می کردند خداوند متعال کیفر آلوده کردن این موجود مظلوم و شریف را در بعضی از موارد هشتاد تازیانه قرار داده است و فقهای عظام آن را در بحث (حد قذف) بیان کرده اند مثلاً اگر شوهری المیاذالله زنش بگوید تو (جنده) هستی یا باید یکدیگر را لعان کنند و برای همیشه از یکدیگر جدا شوند و یا باید شوهر هشتاد تازیانه بخورد چگونه زنان و مردان که با زبانشان الله اکبر و شهادتین می گویند به خود اجازه می دهند که همان زبان را به کلماتی که گوش از شنیدن آن تنفر دارد آلوده سازند یا چگونه می توانند باور کرد و زن و شوهر با یکدیگر را در آغوش می گیرند و به یکدیگر کلماتی بگویند از تازیانه خوردن سخت تر و درد ناک تر است

در جنگ صفین شامیان به لشکر امیرالمومنین علی (علیه السلام) دشنام می دادند و آنان هم تلافی می کردند خبر به روح مناعت و شرف و جوهر و تقوا و فضیلت علی بن ابیطالب رسید لشکریانش را گرد آورد و به آنها فرمود: دشنام و ناسزاگویی در نظر من زشت و ناپسند است شما به جای ناسزاگویی حقیقت هارد و واقعیت اعمال و کردار آنها را بیان کنید ناسزاگویی اگر برای دو بیگانه گذشتی دارد برای شوهر و زن گذشتی دارد برای آنها می خواهد همواره با صفا و محبت با یکدیگر زندگی کنند آنها بزرگ خانواده هستند فرزندان شان روش سخن گفتن را از آنها می آموزند زن و شوهر اگر گاهی با یکدیگر کدورت و اختلافی پیدا می کنند در کلمات تونیکه میان آنها رد و بدل می شود باید مواظب باشند که در سخنی از دهنی پریده نشود که موجب خجالت و شرمساری او گردد^{۴۴}

پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: مردم را دشنام ندهید که دشمنی آنها را برای خود کسب می کنید^{۴۵}

امام موسی کاظم (علیه السلام) فرمودند: دو نفری که به یکدیگر دشنام میدهند آغازکننده آنها سالم تر است و گناه دیگری هم به گردن اون زمانی که او از مظلوم عذرخواهی نکند^{۴۶}

^{۴۴} : بهشت خانواده، محمد جواد مصطفوی، ص ۲۳۰، ۲۲۹

^{۴۵} : محمد ابن یعقوب کلینی، اصول کافی، ج ۲، ص ۳۶۵

^{۴۶} : همان، ص ۳۶۶

و همچنین امام علی(علیه السلام) در یکی از خطبه های خود در رابطه با دشنام دادن و ناسزا می فرمایند: در جنگ صفین به اصحابش گفت من خوش ندارم شما دشنام گر باشید شما اگر کردار آنها را وصف کنید و حال و رفتارشان را بیان کنید به راستگویی نزدیکتر و برای عذر آوردن بلیغ تر است^{۴۷}

امام علی(علیه السلام)در خطبه های دیگر خود میفرمایند: با کسی کینه داری به ملایمت کینه ورزی کن زیرا ممکن است روزی دوست تو گردد در روزی دشمنی به او فحش و دشنامی مده که در روز دوستی خجالت بکشی^{۴۸}

نتیجه گیری

^{۴۷}: نهج البلاغه، خطبه ۲۵۴.

^{۴۸}: نهج البلاغه، خطبه ۲۶۸.

از آنچه گذشت روشن می شود که زن نقش و جایگاه مهمی در ایجاد و بهبود روابط خانوادگی دارد. مفهوم خانواده در اسلام، مولفه های خانواده نمونه و موفق نقش زن در خانواده به همراه چهار محور اصلی نقش مادری، نقش همسری، خواهری و دختری از ابعاد شخصیتی زن است، و چون زنان سرشار از عواطف و احساسات هستند خیلی نقش مهمتری در ایجاد آرامش در خانواده و یا حل اختلافات خانوادگی دارند. ایجاد روابط مطلوب زناشویی عشق ورزی به همسر خوش رفتاری و گوش خشک گفتاری پاکیزگی و آراستگی از تدابیر زن در ایجاد آرامش و حل اختلافات خانوادگی می باشد برخیز عوامل باعث بروز اختلافات خانوادگی می شود که زن نمی تواند در حل بسیاری از آنها موثر باشند مثل گذشت صبر و مهربانی حجاب برای زن در بیرون از خانه ایا عشوه برای همسر راستگویی در زندگی خانوادگی خاب جلسات هفتگی برآینتقاد به هدفشان همدیگر می تواند خیلی در کاهش اختلافات خانوادگی کمک کننده باشد و تا زمانی که نیازهای عاطفی و غیر عاطفی افراد در خانواده تامین نشود ارتباط بین آنها ضعیف می شود همه این عوامل ها و نیز ارتباط بین زن و شوهر از بین برود باعث سست شدن و تضعیف ارزش های خانواده شده که در نهایت نتیجه ای جز از هم پاشیدن خانواده نخواهد داشت اما آموزش از عوامل تاثیرگذار بر جایگاه مدیریتی زن در خانواده است با این وجود جایگاه زن در خانواده قبل ازاینکه امری اقتصادی باشد امری فرهنگی اجتماعی می باشد نمی توان نقش همسری زن را برابر با مردان است بلکه هر یک از اعضای خانواده حقوق و وظایفی دارند که باید ایفا شود و هر که به وظایف خود متعهد و پایبند باشند

پیشنهادهات

پرهیز از عیب جوی نسبت به همدیگر در طول دوران زندگی زیرا روحیه عیب جویی مستمر در زندگی خانوادگی باعث سست شدن در بنیان آن خواهد شد.

حفظ عفت خویش در مقابل افراد نامحرم و وفاداری کامل نسبت به همدیگر تا از آسودگی های اخلاقی در جامعه و خانواده جلوگیری شود.

برنامه ریزی زندگی بر اساس اهداف دستورات اسلام اخلاق و منطق.

توزیع عادلانه منابع سوالی بین اعضای خانواده زن باعث دقت داشته باشند که احترام به او نسبت به شوهر یک نیاز روانی و عامل علاقه رحمت بیشتر می باشد.

همدلی و همراهی زن باشد که در اداره اصول زندگی به صورت های مختلف ابراز شود.

زن برای بهبود وضع زندگی باید روحیه شکرگذاری قناعت و سپاسگزاری را در خانواده داشته باشد.

وقت مناسبی را با هم سر خودشان انتخاب کنند و در آن وقت نسبت به رفتار هم دیگر انتقاد داشته باشند که اگر رفتار کسی در خانواده موجب اذیت دیگر اعضای خانواده می شود تذکر داده شود و این تذکر باید با لطافت و مهربانی باشد .

زنان باید در بیرون از خانه کاملاً حجاب را رعایت کنند و عفت داشته باشند اما برای شوهر خودشان عشق و انگیز باشند.

حدیثی از پیامبر گرامی اسلام صلی ا علیه و آله و سلم: هر زنی که در برابر بد اخلاقی همسرش صبور و شکیبا باشد خداوند هم آن به اجر و پاداش آسیه دختر مزاحم(همسر فرعون) را به او عطا می فرماید پس از زنان در خانواده باید صبور و شکیبا و باشند تا اجر عظیمی را از درگاه خداوند دریافت کنند .

منابع

*قرآن

(۱) الحر عاملی، محمد بن حسن، تحقیق عبدالرحیم الربانی، وسائل الشیعه، از ج ۱ تا ج ۲۰، دارالحیا، التراث

العربی، بیروت

(۲) مصطفوی، سید جواد، بهشت خانواده (راهنمای مسائل ازدواج زناشویی) ج ۱ و ۲، دارالفکر، چاپ قدس، قم، ۱۳۹۰

(۳) حسین ارسوی، امیر جلال الدین، تصحیح و تعلیق، غررالحکم، جلد ۳ و ۶

(۴) کلینی، محمد ابن یعقوب، اصول کافی، مترجم حسین استتد ولی، دارالثقلین، ۱۳۹۰

(۵) سایت www.farsi-shia.org.ir

(۶) سایت www.jamjamonline.ir

(۷) سایت www.injamad.com

(۸) سایت www.homarehzendegi.com

(۹) سایت www.ignair

(۱۰) سایت www.namnak.com

(۱۱) گیونز، آنتونی، جامعه شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشرنی، ۱۳۸۶

(۱۲) چیت ساز قمی، محمد جواد، باز شناسی مفاهیم، نسل و شکاف نسلی، فصلنامه جوانان، و مناسبات نسلی، ۱۳۸۶

(۱۳) سید رضی، دشتی، محمد، نهج البلاغه، الهادی، قم، ۱۳۸۳

(۱۴) www.restan.igna.ir